

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಗತಿ ತಪ್ಪದೆ ತ್ಯಾಗರಾಜನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನೆ, ಕೈಲಾಸಪತಿ ಶಿವನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೆ, ನೀನು ಆಡಿಸುತ್ತೀಯೆ, ನನಗೇಕೆ ಚಿಂತೆ?' ಎಂಬುದಾಗಿ ಆತ್ಮನಿವೇದನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಕಾಲಹರಣಮೇಲರಾ’ ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು, ‘ಓ ಸೀತಾರಾಮ! ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಇನ್ನು ಏಕೆ ಕಾಲವಿಳಂಬ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ಪಕ್ಷಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಹಾರುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಮರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುವಂತೆ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲಡೆ ಸುತ್ತಾಡಿದೆ ಎಲ್ಲೂ ಆಶ್ರಯ ಸಿಗದೆ ನೀನೇ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಕಾಯಾವಾಚಾ ಮನಸಾ ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಅಪರಾಧಮುಲ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೀರ್ತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚುವುದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ, ರಾಮನ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ, ಶರಣಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ತೋರಬೇಕೆಂದೂ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ನೀ ಚಿತ್ತಮು ನಾಭಾಗ್ಯವಯ್ಯ’ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ ‘ಸ್ವಾಮಿ, ನೀನೇ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ, ನಾನು ನಿನ್ನವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಂತಿಸುವುದು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವದೇವಿಯರಲ್ಲೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಭಗವಂತ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಸರ್ವಾಶ್ರಯನಾದ ಅವನಲ್ಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು.

ಇವು ನವರಸನಾಯಕನಿಗೆ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ ರಚಿಸಿ ಹಾಡಿದ ಸುಂದರ ಸುಮಧುರ ಕೀರ್ತನೆ

ಗಳು. ಇವರ ಭಕ್ತಿಭರಿತ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸುಂದರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ದಾಸನಾಗಿ, ಒಮ್ಮೆ ಸಖನಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ದೈನ್ಯದಿಂದ, ಒಮ್ಮೆ ರೋಷದಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರಣಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಮಧುರ ಮನೋಹರ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ರಚಿಸುವ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಗಿಂತ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾದ, ಅನನ್ಯ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಶತ ರಾಗಕೃತಿರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ, ರಾಮಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಜೀವನವು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣ ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಭರಿತ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ರಾಗಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಹಾಡಿದ ಮಧುರ ರಾಗಗಳ ಗಾಯನ - ಈ ಮೂರರ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮವಾಗಿದೆ! ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸಹಿತ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಮೋಪಾಸನೆಯು ಮೋಕ್ಷಫಲವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವುದು ಸತ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು.

ಹೀಗೆ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರೆನಿಸಿದ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ಗಾಯನ, ಗೇಯನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಂತೆ ವೇದವೇದಾಂತಗಳ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಮಹರ್ಷಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಂತೆ ಮೃದು ಮಧುರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶುಕ ಋಷಿಯಂತೆ ವೈರಾಗ್ಯಶೀಲರೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನಂತೆ ಪರಮಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ, ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರಂತೆ ಸಂಗೀತಲೋಲರೂ ಆಗಿ ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೂ ಮಾನವತ್ವದಿಂದ ದೈವತ್ವಕ್ಕೊಯ್ಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ನಾದಯೋಗಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ನಮನಗಳು. *

ಗ್ರಂಥಮುಖ:

೧. ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜ ಕೃತಿಮಂಜರಿ - ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ
೨. The Spiritual Heritage of Tyagaraja - C. Ramanujachari

ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕತೆ

ಸಮಾಜಸೇವಕ, ಮಾನವಸೇವಕ ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಕೇರಳದ ಸಮುದ್ರದಡದಲ್ಲಿರುವ ವನವಾಸಿಗಳ, ಬೆಸ್ತರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಸ್ತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಪರಿಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮುಗ್ಧ ಬಡ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಸೇರಿಸಿ ರಾಮಚರಿತಮಾನಸ ಹಾಗೂ ಇತರ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಆ ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಮದ್ಯ, ಜೂಜು, ಧೂಮಪಾನ ಹಾಗೂ ಇತರ ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ದೂರವಿಸಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಹಾಗೂ ಸಭ್ಯತೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಲು ‘ವನವಾಸಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವಾ ಆಶ್ರಮ’ ವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿನದಂದು ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾಲರಾ ಆಗಿತ್ತು. ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಪ ಗಂಟೆ ಅವಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ಬಂದು ಹೇಳಿದ, “ಅಣ್ಣ ಇವತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ಸವ ಇದೆ. ಬನ್ನಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡೋಣ.” ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಉದ್ಗರಿಸಿದರು, “ಏನು, ಈ ರೋಗಿ, ಅಸಹಾಯಕರ ಸೇವೆಯು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆಯಾ? ನಿರ್ಧನ, ರೋಗಿ, ಅಸಹಾಯಕರ ಸೇವೆಯೂ ಭಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಮುಖ.” ಇದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಶಿಷ್ಯರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿ ಬಂದವು, ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಆರ್ದ್ರವಾಯಿತು.

(‘ಕಲ್ಯಾಣ’, ಜನವರಿ ೨೦೧೫, ‘ಸೇವಾ ಅಂಕ’ ದಿಂದ)

ಅನು: ಮಾತಾ ತ್ಯಾಗಮಯೀ)

ಸ್ವಾಮಿ ಅಖಂಡಾನಂದರ ಸ್ವತಿಸಂಚಯ

ಬಂಗಾಳಿ ಮೂಲ: ಸ್ವಾಮಿ ನಿರಾಮಯಾನಂದ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಕುಮಾರಿ ಪಿ.ಉಷಾ

ಭಾಗ ೧

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಬಾಬಾ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ:

೧. ಆಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಮಯೀರ್ ಬೇಟಾ..

(ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಮಯಿಯ ಪುತ್ರ..)

೨. ವಿಶ್ವಪತಿ ಜೀನಿ ಆಮಿ ಪುತ್ರ ತಾರ್

ಪಿತೃಧನೇ ಮಮ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರ್

(ನಾನು ವಿಶ್ವಪತಿಯ ಪುತ್ರನೇ ಆಗಿರುವಾಗ ತಂದೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ..)

ಸ್ವಲ್ಪ ನಂತರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: “೧೮೯೧ರಲ್ಲಿ ಎಟೋವಾದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ತಾಕೂರರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಉಪವಾಸ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಭಾಗವತ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ಸ್ವಲ್ಪ ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕ ದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹುದುಗಿಸಿ ತಾಕೂರರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಬಳಿ ತಾಕೂರರು ನಿಂತು, ನಗುತ್ತ, ‘ಏನಪ್ಪ, ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನಲ್ಲಾ, ಅದನ್ನು ಜನರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೇ?’ ಎಂದರು.

* * *

“ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಕೋಪ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಇರಲಾರದು. ಕೋಪ ವಿದ್ವರ ಅವರು ಸಾಧುಗಳು ಹೇಗಾಗುತ್ತಾರೆ? ‘ಒಬ್ಬ ಈ ಕೈಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಮಲವನ್ನು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಆ ಕೈಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಇವನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅವನೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾವು ಧ್ಯಾನಿಸಿದ್ದೇವೆ.

“ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ - ಇವುಗಳು ಹೋಗುವವೆ? ದಾರಿ ತಿರುಗಿಸಿದಾಗ ಅಡಚಣೆಗಳೇ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೋ. ಪ್ರೀತಿ, ದ್ವೇಷವೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಲಿ. ಆತನ ನಾಮ, ರೂಪ, ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲೇ ಲೋಭವಿರಲಿ. ಆತನ ರೂಪದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಹೋಗು. ‘ನಮಗೆ ಆತನ ಆಶ್ರಯ ದೊರಕಿದೆ, ನಾನು ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂಬ ಮದ, ಅಹಂಕಾರ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಇರಲಿ. ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಅಸೂಯೆ ಇರುವುದಿದ್ದರೆ, ‘ಅವನೆಷ್ಟು ಜಪ-ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಎಂಥ ವ್ಯಾಕುಲತೆ, ಕಣ್ಣೀರು, ರೋಮಾಂಚವಾಗುತ್ತಿವೆ. ನನಗೇಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ? ಅವನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಾಗ ನನಗೇಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ?’ ಎಂದೇ ಇರಲಿ.

“ಯಾರ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲೇನಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ತಾಕೂರರ ಆಶ್ರಯ, ಆಶೀರ್ವಾದ, ಕೃಪೆ ಯಾರಿಗಾಗುವುದು, ಯಾರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅವರು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವರೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

* * *

“ಈ ವರ್ಷ ಇದೇ ಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಗಲುರಾತ್ರಿ ಎನ್ನದೆ ಚಂಡಮಾರುತ ಬೀಸಿತು, ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿತು. ತಾಕೂರರ (ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ) ಚಿತ್ರದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಬಿರುಗಾಳಿ ನಿಲ್ಲಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ಅಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ೧೯-೨೦ ಸಲ ಆಯಿತು. ಹುಲ್ಲಿನ ಭಾವಣೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಬಂದೆವು. ಒಬ್ಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಲಗಿದ್ದ. ಅವನನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಕರೆತಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಯೊಂದು ಬಿತ್ತು. ತಾಕೂರರೇ ಅವನನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು.”

* * *

“ಅಡುಗೆಯವನು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ. ನಾನೇ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯುವುದು, ಬಡಿಸುವುದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ‘ಉದ್ಘೋಷ’ದಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

“ರಾತ್ರಿ ೯ರಿಂದ ಮುಂಜಾನೆಯವರೆಗೆ ಲಾಟೀನು ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು; ಬೆಳಗ್ಗೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ, ಇನ್ನೂ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು, ನಾನು ‘ಹಿಮಾಲಯದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ’ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಿಮಾಲಯ ಯಾತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದುವರಿಸದಿದ್ದರೆ ಆ ಭಾವವು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅದು ಮರಳಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಕೂರರು ನಿರಂತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

“ಮುಂಜಾನೆ ವಿಪರೀತ ಚಳಿ, ಮೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಭಾವನೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಾಢವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ, ಎದುರಲ್ಲೇ ಹಿಮಾಲಯವಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು - ಶುಭ್ರ, ತುಷಾರ ಶೃಂಗಗಳು, ನಿರ್ಜನ ನೀರವ ಪ್ರದೇಶ - ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೊಡೆದು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಲಾಟೀನಿನ ಬೆಳಕು ಕಂಪಾಯಿತು, ಕಾಗೆ,

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಕೂಗಿ ಕರೆಯತೊಡಗಿದವು. ನಾನು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲ ಎಬ್ಬಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಎಂದಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

“ಹೀಗೆ ನಿದ್ರೆಗೆಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು ದಿನ ಕಳೆದವು. ೯ನೇ ದಿನದಂದು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಬರೆಯಲು ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಭಾವಭರಿತನಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಲೇಖನ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿ ಗೋಜಲು ಗೋಜಲಾಯಿತು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ, ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅಂದು ಅದೊಂಥ ನಿದ್ರೆ ಬಂತೆಂದರೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಹಾಗೆ ನಿದ್ರಿಸಿಲ್ಲ!”

* * *

“ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮಹಾರಾಜ್ (ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಠದ ಬರಲು ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಏಕೆ ತಮ್ಮ, ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಇರುತ್ತೀಯೇನು? ಇಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಆನಂದವಿದೆ!’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಕಲ್ಪತೆಗೆ (ಅಂದರೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ) ಬರುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ, ನಂತರವೇ ಅವರಿಗೆ, ‘ಮಹಾರಾಜ್ ಈ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡಿ’ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಮ್ಮೆ ತಲೆಗೆ ಪಗಡಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮಹಾರಾಜರು, ‘ಏನು, ನಿನ್ನ ಈ ಭಂಗಿ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವೆ? ಯಾವ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಮ್ಮೆ incognito (ಭದ್ರವೇಷದಲ್ಲಿ) ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ‘ತಾಕೂರರ ಭಕ್ತನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಏನೂ ತಿನ್ನಲಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ತಂಗಲಾರೆ’ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಡೆದೆ.

“ಮುಡಾಗಾಭಾದ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಮಾತನಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇಳಿಸಿತು: ‘ತಾಕೂರರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮ, ದೇವ-ದೇವಿಯರು - ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಂಬದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.’ ವೃದ್ಧರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ‘ಓ! ತಾಕೂರರು ಪತಿತಪಾವನರು, ಜಗತ್ತಾವನರು.’ ಆಗ ಹೀಗಂದುಕೊಂಡೆ- ‘ವಾಹ್, ತಾಕೂರ್; ಈಗಾಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ!’ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಭಕ್ತರೊಬ್ಬರು ಊಟಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾನು, ‘ನಂತರ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ, ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೆ ಹೊರಟೆ. ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆಗಾಗ ಆಶ್ರಮದ ಚಿಂತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತು ತಾಕೂರರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

* * *

“ಮಹಾರಾಜ್ (ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಜಿ) ಅವರ ಮಾತುಗಳು ‘ಉದ್ಘೋಷ’ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ - ‘ಯೋಗಿಗೆ ೪ ಗಂಟೆ ನಿದ್ರೆ, ಭೋಗಿಗೆ ೬ ಗಂಟೆ’ ಎಂದು. ರೋಗಿಯ ನಿದ್ರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು. ಅಷ್ಟು ನಿದ್ರಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಧಗ ಧಗನೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವವನು ಹೇಗೆ ನಿದ್ರಿಸಬಲ್ಲ? ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರವಿದ್ದು ಅಳುತ್ತಾನೆ, ‘ದರ್ಶನ ನೀಡು, ದರ್ಶನ ನೀಡು! ಇಂದೂ ದರ್ಶನವಾಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!’ ಅಂತ.

“ತಾಕೂರರ ಬಳಿ ಇದ್ದಾಗ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು:

ವೃಥಾ ಬೋಯೇ ಜಾಯ್ ರಜನೀ, ಏಲೋ ಸಜನೀ!
ಸೇಜ ಬಿಭಾಯನೂ... ಪಂಥ ನೇಹಾರನೂ...
ಹಾತೋ ಕೀ ದರಪನ್ ಮಾಥೊ ಫಿ ಪೂಲ್!

“ಇವೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀರಾಧೆಯ ವಿರಹದ ಹಾಡುಗಳು. ಹೂವಿನ ಶಯ್ಯೆ, ಪಲ್ಲಂಗ ಎಲ್ಲವೂ ಇವೆ, ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ? ತಾಕೂರರು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ಆರಂಭದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಗಂಗೆಯ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಉಜ್ಜುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಬಿಗರೇಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ, ‘ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ!’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾರತಿಯ ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯಿತೆಂದರೆ ತಾಕೂರರು ಪಂಚವಟಿಯ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಅಳುತ್ತ, ‘ತಾಯಿ, ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ತಾಯಿ, ನೀನಿನ್ನೂ ದರ್ಶನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ!’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ತಾಕೂರರ ಬಳಿ ಯಾರು ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೋ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಯಾರು ಅವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೋ, ಅವರೇ ಧನ್ಯರು! ಒಂದು ಬಾರಿ ತಾಕೂರರು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಿದ್ದರು, ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ನನ್ನ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿರಿಸಿದರು. ಅವರು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹಾರಾಜ್ ಕೂಡ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

“ನಾನು ತಾಕೂರರ ಪಾದಗಳ ಹೆಬ್ಬರಳುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಉಜ್ಜತೊಡಗಿದೆ. ಆಗ ತಾಕೂರರೆಂದರು, ‘ಅದೇನು, ಅದೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀ?’ ನಾನೆಂದೆ, ‘ಏಕೆ? ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಇದು ಸಾತ್ವಿಕವಾದ ತಿಲಕ. ನೀವೇ ಹೇಳಿದಿರಿ, ರಾಜಸಿಕ ತಿಲಕವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ತಿಲಕ;

ಸಾತ್ವಿಕ ತಿಲಕವೆಂದರೆ ನಿರಾಡಂಬರವಾದ ಗಂಗಾಜಲದ ತಿಲಕ ಎಂದು. ಅದು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರಿಂದ ಇದೇ ಗಂಗಾಜಲದ ತಿಲಕ, ಇದನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ!’ ತಾಕೂರರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

“ತಾಕೂರರು, ‘ನೋಡು, ನೋಡು’ ಎಂದಾಗ ನಿಜವಾಗಿ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಿಜ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ತಾಕೂರರ ಭಾವವನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರು? ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದೆ, ಮುಂದೆಯೂ ಹರಡುವುದು.”

೩೦ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೩೬: ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಖಂಡಾನಂದರು ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಂದರು: “ನೋಡು, ತಿಂದು ದುರ್ಬಲನಾಗುವುದು ಬಹಳ ಹಾನಿಕರ. ತಿನ್ನದೆ ದುರ್ಬಲನಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.” ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಬಳಿಕ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ - ‘ತೋರಿಸು ಪ್ರಭು, ತೋರಿಸು. ಈ ವೃದ್ಧ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಆಟ, ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಎಂಥದು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸು.’

* * *

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗಂಟೆಯ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಣಾಘಾಟ್‌ನಿಂದ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಮಹಿಳೆ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದೀಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು. ಅವರ ಜೊತೆ ಸ—, ಬಾಬಾರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಮಹಿಳೆ ಸ—ರ ಅಕ್ಕ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಆತನಿಂದ ಬಾಬಾ ಕುರಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಈಗ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯಿಬ್ಬರೂ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಬಾ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಥಮಬಾರಿ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ ವಿಚಾರ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು:

“ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಿಂದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ದೀಕ್ಷೆಗೆಂದು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಬಹಳ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ವಿವಾಹಿತ. ಅಣ್ಣ (ಮಹಾಪುರುಷ್ ಮಹಾರಾಜ್) ಆಗ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬತ್ತಿ, ‘ಮಹಾರಾಜ್, ನೀವೇ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕು’ ಎಂದರು. ನಾನೆಂದೆ, ‘ಯಾವುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನೋ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆ?’ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು, ಪರ್ಯಟನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡುನಡುವೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ‘ಇಂತಿಂಥ ಮಂತ್ರ, ಇಂತಿಂಥ ಇಷ್ಟ’ ಎಂದೆಲ್ಲ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಆಗ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ

ಪತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ‘ತಲೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸು, ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು’ ಎಂದು. ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಆದರೆ ವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಗಲೇ ನಾನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

“ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ ಕೇಶವ ಸೇನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಕೂರರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಾಯಿತು, ಅವರೇ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದರು. (ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಯನ್ನು) ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ - ಜನಭರಿತ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾಕೂರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: ‘ಕೇಶವ... ಇಂದಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಯರಂತೆ ಇರಬೇಕು..’ ದೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಮೊದಮೊದಲು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವವರಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ ‘ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಯರಂತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ’. ನಿಜ, ಕಾಡಿಗೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟೇ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಾಡಿಗೆ ತಗಲಿಯೇ ತಗಲುತ್ತದೆ.”

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಬಾಬಾ ಸುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಂದೆ ಡೆಸ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಮೃತಿಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ‘ಏಯ್, ನೀನಿಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ? ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಾತುಗಳ ನಡುವೆ ಏನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ಆ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೆ’ ಎಂದರು.

ಭಕ್ತ ಎದ್ದುಹೋದಾಗ ಬಾಬಾ ರಾಣಾಘಾಟಿನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಏನೋ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಇನ್ನೇನೋ ಹೇಳಿದರು. ನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಲು ಹೋದರು.

ರಾಸಪೂರ್ಣಮಯ ಸಂಜೆ ಬಾಬಾ ಹೊಸ ಪೆರಾಂಬು ಲೇಟರ್ (ಗಾಲಿಕುರ್ಚಿ) ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುತ್ತಲೇ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರ ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಚಂದ್ರನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: ‘ಚಂದ್ರ ಬಿತ್ತರೇ ಜ್ಯೋತಿ ತೊಮಾರಿ.’ ಅನಂತರ ನಿರರ್ಗಳ ಕಂಠದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಚಳಿ ಆರಂಭವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸೇವಕರು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಏನೋದ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು.

ಮಾಯಾಲಾಂಛ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಸ್ನೇಹಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕ ಸ್ನೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಉಕ್ತಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಜೋರಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಬಾ ಹೇಳಿದರು, “ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಂತರಿಕ ಭಾವದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಾ? ‘ನನ್ನ ಷಂಡತನ, ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡು; ತಾಯಿ, ನನ್ನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ

ಮಾಡು' - ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.”

ಠಾಕೂರರು ಹೇಗೆ, ಅದೆಷ್ಟು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಬಂತು. ಅದರ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆದು ‘ಸ್ಮೃತಿ ಕಥೆ’ ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಬಾಬಾ ಹೇಳಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ರಾಣಿ ಶರತ್‌ಸುಂದರಿಯ ವಿಷಯ ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಗೆ ಹೀಗೆಂದರು: “ಅವಳ ತ್ಯಾಗ-ತಪಸ್ಸುಗಳು ಸಾಧುಗಳ ತ್ಯಾಗ-ತಪಸ್ಸುಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ. ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆ, ಜಮೀನುದಾರನ ಹೆಂಡತಿ, ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧವೆಯಾದಳು. ತಾನೇ ಜಮೀನ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಾಗೂ ಜನಸೇವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದರ ಜತೆಜತೆಗೆ ವ್ರತಗಳು, ತಪಸ್ಸು, ಪೂಜೆ, ಪಠಣ.”

ಐದಾರು ಮಂದಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ದಿನವಿಡೀ ಬಾಬಾ ಅಸ್ವಸ್ಥರು. ಸಂಜೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, “ಪತ್ರ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ, ಏನು ಬರುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.”

* * *

ಇಂದು ಬಾಬಾ ಸಾಧುಸಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು - ಕಾಮರಾಜ ತಾಂತ್ರಿಕ, ಮಾಯರಾಮ ಅವಧೂತ, ಗಂಭೀರನಾಥ, ಭಾಸ್ಕರಾನಂದ, ತೈಲಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮುಂತಾದವರ ಬಗ್ಗೆ. ನಂತರ ತಮ್ಮ ಗಂಗೋತ್ರಿ ಯಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳಿದರು: “ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಜಲವನ್ನು ‘ಸ್ನಾನಯಾತ್ರೆ’ಗೆ ಮೊದಲೇ ಅದು ತಲುಪಬೇಕೆಂದು ಬಾರಾನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.”

“ಕಾಮರಾಜ ತಾಂತ್ರಿಕರು, ‘ನಿನಗೇನು ಬೇಕು?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ‘ನ ಶೋಚತಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ - ಈ ಅವಸ್ಥೆ ನನಗೆ ಬೇಕು’ ಎಂದೆ. ಅವರು ಕರುಣಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ‘ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಜಗನ್ಮಾತೆ ಬೇಡವೆ? ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಬೇಕೆ?’ ಎಂದರು. ಮಾಯರಾಮ ಅವಧೂತರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಚತುರ್ಧಾಮ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದವರು. ಅವರು ದೊಡ್ಡ ತ್ಯಾಗಿಗಳು, ವಿಖ್ಯಾತ ಮಹಾಪುರುಷರು. ಅವರು ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಗಡೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಬಂದಾಗ, ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಹಳೆಯ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ‘ಕಂಬಳಿಯೇ? ಇಲ್ಲೇ ಇದೆಯಲ್ಲ!’ ಎಂದರು.

“ಭಾಸ್ಕರಾನಂದರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಉಣಿಸಿದರು.

“ತೈಲಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಠಾಕೂರರು, ‘ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಅಂಶವಿದೆ’ ಎಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಗೋಬಿನ್ ಸಾಹೇ

ಬರ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಾಹೇಬರು ಅವರ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾರೂ ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಸಾಹೇಬರು ಆಜ್ಞೆಯಿತ್ತರು. ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ನಾನಘಟ್ಟದಿಂದ ಗಂಗೆಗೆ ಹಾರಿ, ಕುಂಭಕ ಮಾಡಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದ ಪುಟ್‌ಪಾತ್‌ನ ಮೇಲೆ, ಮಾಘಮಾಸದ ರಾತ್ರಿಯ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಹಾನ್ ಯೋಗಿಗಳು. ಶೀತ-ಉಷ್ಣ, ಮಾನ-ಅಪಮಾನ, ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆ ಯಾವುದರ ಅರಿವೂ ಅವರಿಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ತುಂಬಾ ಹಠಯೋಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಗಂಗಾಘಾಟಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಡ ಮುದುಕಿ ಅವರಿಗೆ ಮಡಕೆ ತುಂಬಾ ಮೊಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಬಂದವರಿಗೆ ಅವರು ಒಂದು ಹನಿ ಮೊಸರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವರು ಇವರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತುಂಬಾ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ಆ ಹಣವೆಲ್ಲ ಲಭಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ದುಷ್ಟನೊಬ್ಬ ಬಹಳ ಹಣ ಗಳಿಸುವ ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಅವರ ಬಳಿ ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಮಡಕೆ ಮೊಸರನ್ನಿಟ್ಟ. ತೈಲಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಮೊದಲು ಬಂದವನಿಗೆ ಒಂದು ಪೈಸೆಗೇ ಆ ಮಡಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು.”

ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗ. ಬಹರಂಪುರದ ಟೋಲ್ (ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆ) ನಿಂದ ಅಂಧ ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರು ಸ್ವಾಮಿ ಅಖಂಡಾನಂದರ ಪರಿಚಯ ಹೊಂದಲು ಹಾಗೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಬಯಸಿ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ದಿನ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವರು ಬಂದರು. ವಿಧಿನಾಥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು. ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡರಾದ ಅವರು, ಇತರರು ಓದಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಷಡ್ವರ್ತನದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಪಾಸಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಬದಲಾಗಿ ಬೇರೆಯವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಏಳುತ್ತಲೇ, ಮಹಾರಾಜ್ ಬರೆದ ಪತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಂತವಾಗಿ ಬಾಯಿಪಾಠ ಹೇಳಿದರು. ಬಾಬಾ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ವಿಧಿನಾಥ ಪಂಡಿತರು ಅದೇನು ಹೇಳಿದರೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬಾಬಾ, ‘ನೀನಾದರೋ ಪ್ರಜ್ಞಾಚಕ್ರು’ ಎಂದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ವಿಧಿನಾಥರು, ‘ತಾವು ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ? ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೆ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಬಾ, “ನಾನು ‘ನ್ಯಾಯ’ವನ್ನು ಆ ರೀತಿ ಓದಿಲ್ಲವ್ವಾ, ವೇದಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೋ ಅರ್ಥವೋ